

Vertikaliųjų santykių maisto produktų tiekimo grandinėje gerosios praktikos principų įdiegimo ir taikymo gairės

2013 m. sausio 25 d.

Pasirašė:

AIM

CELCAA

ERRT

EuroCommerce

Euro Coop

FoodDrinkEurope

UEAPME

UGAL

I. Įžanga

Maisto produktų tiekimo grandinės aukšto lygio forumas 2011 m. lapkričio 29 d. vykusiam posėdyje palankiai įvertino gerosios praktikos principų, taikytinų maisto produktų tiekimo grandinėje rinkinį, kurį pateikė visus grandinės etapus aprėpianti suinteresuotųjų šalių organizacijų grupė. Tada Europos Komisija įgaliojo tas organizacijas iki 2012 m. birželio mėn. pabaigos pateikti šių principų įdiegimo ir taikymo gaires.

Įvairių suinteresuotųjų šalių grupė iš karto pradėjo diskusijas, kurių rezultatas atsispindi šiame dokumente. Jame apibrėžiamos principų įdiegimo ir taikymo sistemos pagrindinės ypatybės, nurodant konkrečias darbo priemones, apibūdinančias būtinus uždavinius, už juos atsakingas šalis ir uždavinių įvykdymo grafiką. Dokumente pateikiamas valdymo aprašas, įskaitant stebėseną ir vertinimą; taikymo rodikliai; trumpas santykių su nacionalinėmis taisyklėmis bei reglamentais ir savanoriškų sistemų, taip pat tarptautinės reikšmės apibūdinimas; trumpa finansavimo apžvalga; ir galiausiai – Komisijos nario M. Barnier anksčiau nustatytų kriterijų įgyvendinimo įvertinimas aukšto lygio forumo kontekste.

Dokumentą pasirašiusių šalių nuomone, tai yra kompromisas tarp skirtingų interesų, pasiektas po ilgų ir įtemptų derybų. Ši sistema aprėpia visos maisto produktų tiekimo grandinės subjektus. Tikimasi, kad toliau pateikiama sistema gali padėti pasiekti sąžiningų komercinių santykių rinkoje tikslą ir galiausiai – geriau veikiančią vertės grandinę, tvariai sukurančią didesnę vertę visoje tiekimo grandinėje, įskaitant naudą vartotojams.

Šia sistema siekiama pasiūlyti i ES ir nacionalinių taisyklių bei reglamentų ir kitų savanoriškų sistemų papildymą, bet ne juos pakeisti.

II. Bendrosios ypatybės

1. Apžvalga

Gairėse yra įtvirtinta registracijos sistema, kurios pagrindu ūkio subjektai, įskaitant MVĮ¹, savanoriškai įsipareigoja įgyvendinti principus ir sutinka naudotis įvairiais ginčų sprendimo būdais.

Tai savanoriška sistema ir jos sėkmė priklauso nuo visos tiekimo grandinės įmonių noro joje dalyvauti visuose maisto produktų tiekimo grandinės etapuose. Šios įmonės įsipareigoja grįsti savo komercinę veiklą vertikaliųjų santykių maisto produktų tiekimo grandinėje gerosios praktikos principų laikymusi.

Šių gairių i nuostatos, tampančios privalomomis po registracijos, ir ji yra susietos su įvairių suinteresuotųjų šalių valdymu, veiklos rodikliais bei visuomenine priežiūra.

¹ ES MVĮ sąvokos apibrėžtis: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:EN:PDF>

Prieš pradėdant registraciją reikalingas diegimo etapas. Žiniatinklio įrankis drauge su kitomis įvairių suinteresuotųjų šalių grupės parengtomis informacijos ir ryšių priemonėmis suteiks registracijai reikalingos informacijos ir viešumo siekiant supažindinti su šia sistema įmones, atstovaujančiąsias organizacijas ir plačiąją visuomenę.

Įdiegus šį įrankį pradėdama registracija. Užsiregistruoti norinčios įmonės prieš įgydamos tokią teisę turės atitikti tam tikrus reikalavimus. Užsiregistravusios jos privalės laikytis šiame dokumente nurodytų su įdiegimu ir taikymu susijusių procedūrų. Šios procedūros aprašytos veiklos sistemai skirtame skyriuje, o jas papildys įdiegimo gairės, kurias vėliau parengs šį dokumentą pasirašiusios šalys. Tačiau diegimo etape, pereinamuoju registracijos laikotarpiu, įmonės galės užsiregistruoti ir neatitikdamos visų reikalavimų, siekiant paskatinti pradėdančiuosius.

2. Geografinė aprėptis

Ši sistema aprėpia visas ES valstybes nares.

Užsiregistravusios įmonės turėtų įdiegti principus savo organizacijose nepriklausomai nuo jų verslo partnerių geografinės kilmės, jeigu įsipareigojimai pagal sutartį vykdomi ES. Už ES ribų esančios mažos ir vidutinės įmonės savo santykiuose su užsiregistravusiomis partnerėmis gali pasirinkti šioje sistemoje numatytus ginčų sprendimo variantus, jeigu įsipareigojimai pagal sutartį vykdomi ES.

3. Produktų aprėptis

Ši sistema taikoma tik maisto (šviežio ir perdirbto) produktams bei gėrimams. Tačiau maisto produktų ir gėrimų tiekimo grandinei iš dalies priklausančios įmonės raginamos taikyti principus savo organizacijose nepriklausomai nuo produkto pobūdžio, jeigu yra panašios sąlygos (pvz., panaši grandinės sudėtis; panašios produktų grupės arba panašios pirkimo strategijos). Ši sistema netaikoma prie maisto produktų tiekimo grandinės prisidedančių paslaugų, kurios tėra tik jos priemonė, teikimui (pvz., logistikai, pakavimui).

III. Veiklos sistema ir grafikas

Veiklos sistema dėl aiškumo suskirstyta į keturis elementus. Jie nebūtinai įgyvendinami vienas po kito, o nurodytos datos yra orientacinės.

1 elementas. Registracijos sistemos įdiegimas ir informuotumo didinimas

Siekiant užtikrinti sklandų registracijos veikimą, prieš jai faktiškai pradėdant veikti reikia atlikti keletą užduočių. Per tą laiką svarbu pradėti didinti informuotumą, kad kuo greičiau užsiregistruotų daug įmonių.

- Vertimai

Šį dokumentą pasirašiusios šalys mano, kad gerosios praktikos principus būtina išversti į visas ES oficialias kalbas.

Oficiali pagrindinė versija yra versija anglų kalba, pateikta aukšto lygio forumo posėdyje 2011 m. lapkričio 29 d.

Siekiant užtikrinti tinkamą principų aiškinimą, turi būti tik po vieną oficialiai priimtą vertimą į kiekvieną kalbą.

Kiti dokumentai, kuriuos reikia išversti į visas ES kalbas – tai ši principų įdiegimo ir taikymo sistema, interneto svetainės turinys ir pranešimo priemonės.

Vertimą turi pateikti Europos Komisija, ir jis turi būti parengtas ne vėliau kaip iki 2013 m. 1-ojo ketvirčio pabaigos. Pageidautina, kad vertimo turinys būtų patikrintas rinkos atitikimo atžvilgiu, o tai galėtų atlikti nacionalinės federacijos iki 2013 m. 1-ojo ketvirčio pabaigos. Tačiau prieš atlikdama vertimą Europos Komisija turi laiko pareikšti savo nuomonę dėl principų bei pavyzdžių turinio ir pranešti, kad jais, pakeistais siekiant atsižvelgti į visus interesus, ir įdiegimo bei valdymo sistema nebus pažeisti ES konkurencijos teisės aktai.

- Interneto svetainė

Kol registraciją bus galima pradėti, svarbu sukurti visos ES interneto svetainę su būtina informacija ir techniniais sprendimais, sudarančiais galimybę registruotis.

Interneto svetainės prieglobą turėtų suteikti Europos Komisija, ir ji turėtų būti parengta iki 2013 m. 3-iojo ketvirčio pabaigos.

Interneto svetainės turinį sukurs šį dokumentą pasirašiusios šalys. Jame mažų mažiausiai bus nurodyti principai, principų įdiegimo ir taikymo sistema, užsiregistravusių ūkio subjektų sąrašas, registracijos nauda, procedūros, būtinos siekiant prisijungti ir veiksmingai dalyvauti (įskaitant mokymą ir atitiktį reikalavimams) sistemoje, registracijos atsisakymo procedūra, dažnai užduodamų klausimų sąrašas ir veiklos rezultatų rodikliai. Tai turėtų būti užbaigta iki 2013 m. 2-ojo ketvirčio pabaigos.

Interneto svetainės turinį tvarkys Europos Komisija užregistruotų subjektų sąrašo atnaujinimo ir žiniatinklio analizės atžvilgiu, ir valdymo grupė (žr. IV skyrių) turinio atžvilgiu. Ši užduotis turi būti atliekama reguliariai kaip tęstinis procesas.

Bus skatinama kurti kitus tinklalapius (pvz., nacionaliniu lygiu), siekiant dubliuoti ES lygio interneto svetainę arba pateikti į ją nuorodą, ir to galėtų imtis nacionalinės federacijos ir (arba) valdžios institucijos.

- Informuotumo didinimas

Šį dokumentą pasirašiusios šalys įsipareigoja skatinti jų narių platų dalyvavimą ir vertinti susidomėjimą naudojantis plataus užmojo veiklos rodikliais (žr. V skyrių).

Siekdamos didinti informuotumą apie siūlomą sistemą šį dokumentą pasirašiusios šalys iki 2013 m. 2-ojo ketvirčio pabaigos sudarys registracijos naudos įmonėms sąrašą (pvz., reputacijos svarba įmonėms, ginčų sprendimo procesų taikymas siekiant veiksmingai rasti sprendimus). Tai bus įdėta į interneto svetainę.

Be to, šį dokumentą pasirašiusios šalys iki 2013 m. 2-ojo ketvirčio pabaigos išnagrinės galimybę sukurti kitas informuotumo didinimo priemones.

Įvairių suinteresuotųjų šalių grupė išnagrinės galimybę sukurti priemones, skirtas informuotumui apie gerosios praktikos principus, įvertinti.

Nacionalinės federacijos ir valdžios institucijos taip pat bus skatinamos kurti, palaikyti ir diegti informuotumo didinimo priemones ES lygiu sukurtų bendrųjų priemonių pagrindu.

Siekiant įgauti pagreitį ir aiškumą, įdiegimo etapu bus organizuojamas ES renginys. Jį iki 2013 m. 2-ojo ketvirčio pabaigos bendromis jėgomis surengs Europos Komisija ir šį pasiūlymą pasirašiusios šalys.

Susitarus dėl šios sistemos įmonės bus skatinamos ruošti registracijai (pvz., užtikrinant vyresniosios vadovybės palaikymą) užtikrinant didelį registracijų skaičių, kai tik bus paruošta interneto svetainė.

Priėmus šią sistemą visi atitinkami subjektai skatins dalijimąsi geriausia praktika tarp valstybių narių ir sektorių (pvz., interneto svetainėje arba renginiuose).

2 elementas. Dalyvaujančių įmonių registracija ir principų taikymas

Įmonės galės savanoriškai užsiregistruoti interneto svetainėje nuo 2013 m. 3-įjį ketvirčio. Šį dokumentą pasirašiusios šalys ragina ūkio subjektus registruotis, kad jie galėtų gauti visą naudą pagal šios sistemos nuostatas.

Prieš užsiregistruodamos įmonės turi atlikti savo veiklos įvertinimą peržiūrėdamos atitinkamas savo vidaus procedūras, kad būtų užtikrinamas principų laikymasis (įskaitant mokymus, pasirengimą taikyti ginčų sprendimo variantus, komunikaciją, kontaktinio asmens vidiniam ginčų sprendimui paskyrimą). Registracijos metu įmonės privalės patvirtinti, kad jos atliko tokį savo veiklos įvertinimą ir ėmėsi reikiamų priemonių siekdamos atitikti įdiegimo ir taikymo principus bei procedūras, įskaitant sutikimą dalyvauti bet kuriuose ginčų sprendimo variantuose pagal šios sistemos nuostatas.

Registraciją (ir, jeigu reikia, jos atsisakymą) turi atlikti vienas arba keli vadovai, turintys teisę įsipareigoti visos ES įmonės vardu, įskaitant visas ES esančias patronuojamąsias įmones, pagal kiekvienos įmonės struktūrą (t. y. registraciją pasirašyti gali reikėti daugiau nei vienam vadovui, jeigu vienas vadovas neturi tokios galios arba jeigu reikia užregistruoti įmonės nacionalines patronuojamąsias įmones). Kiekviena užregistruota įmonė taip pat paskiria proceso kontaktinį asmenį visiems tolesniems veiksams, pvz., stebėsenai ir t. t. Užregistravusių vadovų ir proceso kontaktinių asmenų pavardės bei pareigos bus paskelbtos interneto svetainėje.

Dalyvaujančios įmonės privalės įdiegti ir (arba) pritaikyti mokymus, kad būtų užtikrinta atitiktis gerosios praktikos principams. Nacionalinės federacijos bus raginamos sukurti mokymo priemones

(pvz., elektroninį mokymą ir seminarus), skirtas informuotumui apie sistemos principus ir procedūras didinti, sudarant sutartį su dalyvaujančia įmone.

Dalyvaujančios įmonės privalės pasiruošti pagal 3-ąjį elementą nustatytai ginčų sprendimo procedūrai ir registravimosi metu paskirti ginčų sprendimo informacinį punktą.

Paskirtas ginčų sprendimo informacinis punktas turi būti nepriklausomas nuo komercinių derybų ir yra atsakingas už klausimus, susijusius su ginčų sprendimu. Ginčų sprendimo informacinis punktas gali būti kitas nei anksčiau minėtas proceso kontaktinis asmuo.

Užsiregistravusios įmonės privalo informuoti verslo partnerius apie savo dalyvavimą sistemoje. Būdą, kuriuo tai atliekama, įmonės gali pasirinkti laisvai (pvz., nurodant sutartyse, pateikiant raštišką pranešimą derybų patalpose).

Užsiregistravusios įmonės bus skatinamos viešai skelbti informaciją apie savo dalyvavimą ir principų taikymą (pvz., įmonės interneto svetainėje, publikacijose ir t. t.).

3 elementas. Ginčų nagrinėjimas ir sprendimų ieškojimas

I. Gerosios praktikos principų pažeidimai

Šios nuostatos taikomos kilus ginčui dėl galimo gerosios praktikos principų pažeidimo. Užsiregistravusios įmonės turi peržiūrėti ir, jeigu reikia, pakeisti savo sutartis siekdamos užtikrinti, kad jos atitinka šią sistemą;

1. Individualūs ginčai

Įmonės turi tokius savo ginčų sprendimo variantus:

- a) komercinis kelias: skundo pateikėjas gali nuspręsti teikti aukštesniam įmonei, kuri, kaip manoma, padarė pažeidimą, komercinės hierarchijos lygiui;
- b) sutarties variantai: skundo pateikėjas gali pasinaudoti sutartyje numatytais ginčų sprendimo mechanizmais;
- c) vidinis ginčo sprendimas: skundo pateikėjas gali kreiptis į įmonę, kuri, kaip manoma, padarė pažeidimą, vidinę ginčų sprendimo instituciją. Užsiregistravusios įmonės privalo turėti vidinio ginčų sprendimo procedūrą. Ši vidinė ginčų sprendimo procedūra turi būti nepriklausoma² nuo komercinių derybų, nešališka ir greita. Ji turi būti sudaryta užtikrinant, kad skundo pateikėjo atžvilgiu nebūtų galima taikyti atsakomųjų komercinių veiksmų;
- d) tarpininkavimas arba arbitražas: šalys gali pasirinkti nepriklausomą trečiąją šalį, kuri išspręstų jų ginčą priimdama nesaistantį sprendimą (tarpininkavimas) arba saistantį nutarimą (arbitražas). Dėl šių variantų turi sutikti abi šalys. Pasidalijimas šio varianto

²Registruodamasi įmonė turi pagrįsti, kad dėl savo mažumo ji negali užtikrinti tokio nepriklausomumo.

išlaidomis nustatomas pagal atitinkamus teisės aktus. Arbitražo procesas turi suteikti veiksmingų gynybos garantijų. Įrodymus pateikti turi skundo pateikėjas;

- e) jurisdikcijos metodai: skundo pateikėjas gali pasirinkti įprastinius jurisdikcijos metodus pagal nacionalines taisykles ir reglamentus.

Atsakomieji komerciniai veiksmai kurios nors tokiais mechanizmais pasinaudojusios įmonės atžvilgiu yra rimtas gerosios praktikos principų pažeidimas ir, jeigu jų imamasi, gali sukelti grėsmę visos sistemos funkcionavimui.

Jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip, ginčo sprendimo būdą renkasi skundą teikiantis subjektas. Pastarasis gali pasirinkti geriausiai jo poreikius atitinkantį ir proporcingą variantą, pagal ginčo pobūdį atsižvelgdamas į rentabilumą ir veiksmingumą. Tai reiškia, kad įmonės pirmiausia turėtų rinktis mažiau priešiškus ir pigesnius variantus. Tačiau tarpininkavimui ir arbitražui turi pritarti abi šalys.

Registruodamosi įmonės sutinka spręsti savo ginčus, susijusius su principų taikymu, pasirinkdamos kurį nors iš šių variantų. Todėl prieš užsiregistruodamos įmonės turi užtikrinti, kad jos bus pasiruošusios taikyti kurį nors iš šių variantų. Tikimasi, kad didžioji dauguma ginčų, nagrinėjamų taikant šiuos variantus, gali būti išspręsti per 4 mėnesius, išskyrus ginčus, sprendžiamus taikant tarpininkavimą, arbitražą ir tradicinius jurisdikcijos metodus.

Taisomosios priemonės, sankcijos ir (arba) baudos, įskaitant finansinį kompensavimą už visus faktinius ir įrodytus pažeidimus, dėl gerosios praktikos principų nesilaikymo, įskaitant atsakomuosius komercinius veiksmus, nustatomi pagal taikomus ginčų sprendimo variantus. Jos vykdomos pagal atitinkamus teisės aktus.

Atitinkamų nacionalinių tarpininkavimo ir arbitražo mechanizmų sąrašas bus pateiktas interneto svetainėje bendrovių žiniai. Jį iki 2013 m. 2-ojo ketvirčio pabaigos bendromis jėgomis parengs Europos Komisija ir šį pasiūlymą pasirašiusios šalys.

2. Jungtiniai ginčai

Valdymo grupės narys (žr. IV skyrių) gali pareikalauti valdymo grupės išnagrinėti ginčą dėl rimto principų pažeidimo, turinčio įtakos keliems jos nariams.

Klausimas valdymo grupei turi būti pateikiamas užtikrinant visų šalių anonimiškumą ir konfidencialumą įmonių tapatybės ir konfidencialios arba komerciškai jautrios informacijos atžvilgiu.

Valdymo grupė konfidencialiai susisieks su įmone, kuri, kaip manoma, padarė pažeidimą, ir pareikalaus atsakymo.

Valdymo grupė parengs bendrąsias gaires, kurių atžvilgiu, kai valdymo grupė laikys tai esant reikalinga, bus atliktas išorinis atitikties teisės aktams patikrinimas, ir praneš apie jas visoms registruotoms įmonėms, kaip nurodyta 4 elemento 3 dalyje. Pačios gairės ir pranešimo apie jas procesas visuomet užtikrina anonimiškumą ir konfidencialumą.

Valdymo grupė nustato raštiškas darbo tvarkos taisykles siekdama užtikrinti anonimiškumą ir konfidencialumą visuose proceso etapuose, nustatyti ginčų pagrindimo ir sujungimo būdą bei išvengti interesų konfliktų.

Jeigu šio proceso metu valdymo grupė mano, kad kokius nors gerosios praktikos principus reikia išaiškinti, patikslinti arba išplėtoti, ji gali nuspręsti tai atlikti pagal 4 elemento 3 dalies nuostatas.

Šį dokumentą pasirašiusios šalys pripažįsta, kad nacionalinis lygmuo yra pats tinkamiausias ginčams spręsti, todėl ragina nustatyti panašias procedūras, įtraukiant nacionalinio lygmens suinteresuotųjų šalių asociacijas.

Valdymo grupė nagrinėja tik abipus ES sienų turinčius reikšmės klausimus ar nacionalinio masto klausimus, kai nėra atitinkamo nacionalinio jų jungtinio ir anoniminio nagrinėjimo varianto (pvz., nacionalinių suinteresuotųjų šalių dialogų). Visų pirma, ginčus jungti ir pateikti gali tik nacionalinės įvairių suinteresuotųjų šalių valdymo grupės narys, griežtai laikydamasis konkurencijos taisyklių.

II. Proceso įsipareigojimų pažeidimai

Šioje sistemoje pateikiamas įsipareigojimų rinkinys (proceso įsipareigojimai), kurių turi laikytis užsiregistravusios įmonės. Tų proceso įsipareigojimų pažeidimai nagrinėjami vadovaujantis toliau išdėstytomis nuostatomis.

Nuolatinė procedūra leis įmonėms nurodyti užsiregistravusiose įmonėse kylančius klausimus, susijusius su proceso įsipareigojimais. Šiuos klausimus spręs valdymo grupė.

Jeigu įmonė patenka į nenormalią padėtį (pvz., kontaktinis asmuo vidiniam ginčų sprendimui, kurio pavardė nurodyta interneto svetainėje, palieka įmonę ir nėra pakeistas), ji gali:

- a) iškelti klausimą atitinkamoje įmonėje;
- b) tiesiogiai pateikti jį visai valdymo grupei paskirtu elektroninio pašto adresu;
- c) pateikti skundą valdymo grupės nariui, kuris gali jį aptarti valdymo grupėje, išlaikydamas paslapyje skundo pateikėjo tapatybę.

Valdymo grupė nustatys geriausią proporcingo ir laipsniško skundo nagrinėjimo būdą. Nedidelių pažeidimų atvejais įmonė prašo pažeidusią įmonę ištaisyti padėtį. Jeigu praėjus pakankamam laikui nesiimama veiksmų, valdymo grupė gali pateikti įspėjamąjį raštą. Jeigu dalyvis toliau laužo savo proceso įsipareigojimus, jo dalyvavimas gali būti laikinai sustabdytas, kol pažeidimai bus ištaisyti. Nuolatinių, tyčinių ir nepaaiškintų pažeidimų atveju valdymo grupė gali nuspręsti pašalinti įmonę iš sistemos. Pašalinimas iš sistemos yra griežta atgrasomoji priemonė, kadangi tai bus tos įmonės neigiama reklama, pvz., paskelbus tai interneto svetainėje ir metinėje ataskaitoje.

4 elementas. Atitikties tikrinimas, sėkmingumo vertinimas ir sistemos plėtojimas

Už stebėseną atsako valdymo grupė, ir ji atliekama kasmet pradedant nuo 2014 m. 4-ojo ketvirčio, atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iki 2014 m. 2-ojo ketvirčio pabaigos. Ją sudarys du elementai:

1. Apklausa

Bus surengta paprasta apklausa, siekiant padėti įmonėms stebėti pažangą, ir jos pagrindu bus vertinama atitiktis. Apklausa neapreps pagal šią sistemą sprendžiamų ginčų turinio. Ji pagrįsta trimis 2 etapo elementais:

- mokymu;
- ginčų sprendimo variantų veikimu;
- komunikacija.

Ginčų sprendimų variantų veikimo apklausos elementai (ši informacija bus toliau anonimiškai apdorojama ataskaitoms rengti) bus tokie:

- šalis, įmonės dydis ir maisto produktų tiekimo grandinės dalis;
- kitiems ūkio subjektams pateiktų skundų skaičius (žr. V skyrių);
- iš kitų ūkio subjektų gautų skundų skaičius (žr. V skyrių);
- principai, kurie galėjo būti pažeisti (tai leis nustatyti galimus trūkumus ir poreikį peržiūrėti kai kuriuos principus ir (arba) pavyzdžius);
- ginčo (-ų), išspręsto (-ų) pagal kiekvieną ginčų sprendimo variantą, skaičius;
- pasitenkinimas sistema, įskaitant apsisaugojimą nuo atsakomųjų komercinių veiksmų, ir pasiūlymai dėl patobulinimo.

Taip pat bus vertinamas sistemos poveikis ir veiksmingumas:

- poveikis bus vertinamas klausiant, ar skundai dėl principų pažeidimų tiriamuoju laikotarpiu turėjo pastebimai didesnio, panašaus arba gerokai mažesnio poveikio bendrovės verslui nei ankstesniu laikotarpiu;
- sistemos veiksmingumas bus vertinamas klausiant, ar tuo pačiu laikotarpiu sistema padėjo nagrinėti ginčus pastebimai geriau, panašiai arba gerokai blogiau nei ankstesniu laikotarpiu.

Metinė stebėseną bus vykdoma atliekant visų registruotų įmonių privalomą apklausą. Kiekviena įmonė, kurios registracija aprėpia daugiau nei vieną šalį, užtikrins, kad visos jos registracijai priklausančios nacionalinės patronuojamosios įmonės atliktų apklausą kiekvienos valstybės narės, kurioje ji veikia, nacionaliniu lygiu.

Apklausa atliekama internetu, o jos rezultatai nusiunčiami valdymo grupės (žr. toliau esantį V skyrių) paskirtam neutraliam tarpininkui, kuris privalo griežtai laikytis konfidencialumo taisyklių ir turi teisinę privilegiją. Neutralus tarpininkas perduoda anoniminius atsakymus valdymo grupei, kuri sukaupia rezultatus ir pateikia juos priimtina forma. Valdymo grupės nariai gali apklausti savo narius dėl sistemos funkcionavimo, įskaitant neregistruotas įmones, ir pasiūlyti pastabas įtraukti į metinę ataskaitą. Apie tokį ketinimą jie turi informuoti kitus valdymo grupės narius, ir būtų geriausia, jeigu parengtų darnią apklausą, kad būtų lengviau įvertinti ir suderinti jos rezultatus.

2. Metinių ataskaitų teikimas

Valdymo grupė parengs metinę ataskaitą su nustatytais duomenimis, išvadomis ir rekomendacijomis dėl sistemos patobulinimo. Ji aprėps ES lygio ataskaitą ir šalių skyrius. Valdymo grupė gali pavesti parengti ataskaitą trečiosioms šalims. Metinė ataskaita aprėps:

- apklausos rezultatus (žr. 1 punktą);

- valdymo grupės veiksmų ataskaitą, apimančią proceso įsipareigojimų laikymąsi, pagrindines sankcijas ir galimą principų bei rekomendacinių pavyzdžių aiškinimą juos įgyvendinant.

Prieš parengdama galutinę versiją valdymo grupė pristatys ir aptars preliminarius metinės ataskaitos rezultatus su Europos Komisija.

Metinės stebėsenos rezultatus valdymo grupė praneš viešai ir pateiks juos Europos Komisijai ir Europos Parlamentui. Nacionalinės federacijos, valdžios institucijos ir įmonės bus skatinamos platinti apklausos rezultatus.

Paskelbus metinę ataskaitą, valdymo grupė iki 2014 m. 3-iojo ketvirčio pabaigos atliks sistemos įvertinimą.

Jeigu bus nuspręsta, kad sistema veikia, bus rekomenduojami atitinkami paprasti patikslinimai.

Jeigu bus nuspręsta, kad sistema neveikia, valdymo grupė nuspręs, ar sistemą reikia reorganizuoti, ar panaikinti. Šiuo atveju valdymo grupė galėtų nuspręsti dirbti kartu, siekdama užtikrinti, kad būtų įdiegti įgyvendinami pagrindiniai ES teisės aktai.

3. Principų aiškinimas ir plėtojimas

Rengdama metinę ataskaitą valdymo grupė, vadovaudamasi įgyta patirtimi, ištirs, ar įgyvendinant principus ir rekomendacinius pavyzdžius juos reikia paaiškinti ar išplėtoti, nesusiejant su faktiniais ginčais.

Valdymo grupės nariai bet kuriuo metu gali kelti klausimus, susijusius su principų taikymu ir (arba) aiškinimu, remdamiesi konkrečiais atvejais, kad būtų galima pagrįsti gairių reikalingumą, išlaikydami paslapyje įmonių tapatybę. Jeigu nusprendžiama, kad tokios gairės reikalingos, ir jeigu valdymo grupė dėl jų sutaria, jos paskelbiamos interneto svetainėje ir apie jas pranešama visiems suinteresuotiems asmenims. Aiškindamos principus, įmonės turės į tas gaires atsižvelgti. Tokiu aiškinimu arba gairėmis nebus atskleidžiama šalių tapatybė, ir jos galios tik ateityje, negalios atgaline data ir neturės įtakos vykstantiems ginčams.

IV. Valdymas

Valdymą užtikrins valdymo grupė, atstovaujanti visai maisto produktų tiekimo grandinei. Valdymo grupės sudėtis atspindi skirtingus interesus grandinėje pagal interesų grupes. Kiekvienos interesų grupės atstovų skaičius atspindės jos įvairovę. Siekiant išvengti interesų konflikto, įmonių atstovai negali būti skiriami valdymo grupės atstovais. Interesų grupės ir didžiausias jų atstovų skaičius:

- ūkininkai ir žemės ūkio kooperatyvai: 4³
- žemės ūkio produktų prekybininkai: 1
- maisto ir gėrimų pramonė: 4
- gamintojai: 1
- mažmeninė prekyba: 4
- kompleksinė grupė, atstovaujanti MVĮ: 1

Sprendimai priimami bendru sutarimu, kuriam pasiekti dedamos visos pastangos. Jeigu yra kokių nors prieštaravimų, kurie netrukdo priimti sprendimą, jie nurodomi protokole. Siekiant išvengti interesų konflikto sudaromos griežtos darbo tvarkos taisyklės.

Valdymo grupė dirba visiškai konfidencialiai ir anonimiškai, ir turi būti sudarytos reikiamos darbo tvarkos taisyklės bei tinkamas susitarimas dėl konfidencialumo.

Šį dokumentą pasirašiusios šalys pripažįsta, kad nacionalinis lygmuo yra pats tinkamiausias ginčams spręsti ir sistemai valdyti, todėl jie ragins įsteigti panašias sistemas nacionaliniu lygiu, vadovaujantis vienodo atstovavimo įvairiuose tiekimo grandinės etapuose (pirminėje gamyboje / pramonėje / mažmeninėje prekyboje) principais.

Komisija atlieka aktyvų stebėsenos vaidmenį. Valdymo grupė praneš apie savo darbo rezultatus ir išvadas Europos Komisijai siekiant užtikrinti atskaitomybę ir skaidrumą. Komisija turi galimybę teikti valdymo grupei rekomendacijas dėl sistemos veikimo. Komisija neatlieka jokio vaidmens individualių arba jungtinių ginčų arbitraže.

V. Veiklos rodikliai

Siekiant stebėti sistemos veiksmingumą bus nustatyti veiklos rodikliai. Atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą šie veiklos rodikliai bus vertinami siekiant stebėti pažangą ir, jeigu reikia, imtis taisyklių priemonių.

Veiklos rodikliai yra šie:

1. Registruotų įmonių kritinė masė

³Šios vietos rezervuojamos ūkininkams atstovaujančioms asociacijoms ir žemės ūkio kooperatyvams, jeigu ir kai jie prisijungs prie struktūros.

ES ir valstybių narių lygiu sudarytas įmonių sąrašas pagal pardavimų apyvartą. Bus pasiūlytas mažiausias pasiekiamas užsiregistravusių įmonių iš to sąrašo procentas praėjus vieniems ir dvejiems metams nuo registracijos pradžios ES ir nacionaliniu lygiais.

Užsiregistravusių MVĮ skaičius bus stebimas, o valdymo grupė vertins jų įtraukimo pažangą.

2. Per keturis mėnesius išspręstų skundų skaičius pagal naudotą sprendimo kanalą

Valdymo grupė, be kita ko, analizuos pateiktų skundų skaičių, naudotus sprendimo kanalus bei per keturis mėnesius išspręstų skundų skaičių.

3. Sistemos poveikis (žr. III skyrių, 4 elementas)

4. Sistemos rezultatas (žr. III skyrių, 4 elementas)

2, 3 ir 4 veiklos rodiklių atveju sunku *a priori* nustatyti tikslus neįėjus tam tikros patirties dirbant su sistema.

VI. Santykis su esamomis nacionalinėmis taisyklėmis ir reglamentais, kitomis savanoriškomis sistemomis ir tarpvalstybine reikšmė

Šį dokumentą pasirašiusios šalys neturėjo pakankamai informacijos ar laiko atlikti esamų nacionalinio lygmens taisyklių ir reglamentų, kurie galėtų iš dalies sutapti su šia sistema, išsamios analizės.

Tačiau, remdamosi turima informacija ir teorine perspektyva, suinteresuotosios šalys padarė tokias išvadas:

1. Nacionalinėms taisyklėms ir reglamentams teikiama pirmenybė šios sistemos ir su ja susijusių gerosios praktikos principų bei pavyzdžių atžvilgiu. Ši principų įdiegimo ir taikymo sistema skirta esamoms taisyklėms ir sprendimams papildyti, kai nėra kitokių mechanizmų.
2. Jeigu nacionalinėse taisyklėse ir reglamentuose jau yra nustatyti reikalavimai ūkio subjektams šios sistemos srityje, tai jiems teikiama pirmenybė tiek, kiek jie aprėpia tuos pačius reikalavimus.
3. Kadangi ši sistema yra savanoriška, įmonės gali pasirinktinai pritaikyti šias taisykles nepriklausomai nuo to, ar yra nacionalinės taisyklės bei ar taikomos griežtesnės, ar švelnesnės taisyklės.

Vadovaujantis subsidiarumo ir abipusio pripažinimo principais, savanoriškos sistemos (nacionalinės arba tarptautinės) gali prašyti valdymo grupės pripažinti, kad jų sistema atitinka šią sistemą. Tuomet bus laikoma, kad tokią sistemą atitinkančios įmonės (nacionalinės arba tarptautinės) atitinka ir šią sistemą. Joms vis tiek dar reikės formaliai užsiregistruoti ir laikytis visų galimų papildomų reikalavimų.

Nemanoma, kad esamos taisyklės, taikomos sutarčiai taikytinai teisei nustatyti, turės įtakos šioje sistemoje numatytiems ginčų sprendimų variantams. Tarpvalstybinio ginčo atveju tokiam ginčui spręsti reikalingi jurisdikcijos aspektai (pvz., nagrinėjimo vieta, procedūrinės taisyklės ir t. t.) nustatomi pagal teisės aktus, taikomus konkrečiam komerciniam santykiui.

Tačiau valdymo grupė, atsižvelgdama į įvairius veiksnius, kaip antai į įmonių dydį arba kultūrinę specifiką, išnagrinės, ar taikant sistemą reikia šiuo klausimu priimti kokias nors specialias taisykles.

VII. Finansavimas

Šį dokumentą pasirašiusios šalys mano, kad specialus finansavimas šiai sistemai nereikalingas. Institucijos, asociacijos ir įmonės, atsakingos už konkretų darbą pagal šią sistemą, turi jį finansuoti, kiek galima, iš savo išteklių. Biudžeto projektas bus parengtas iki 2013 m. 1-ojo ketvirčio pabaigos.

Bet kuriuo atveju sistema bus administruojama taupiai, siekiant kuo mažiau apsunkinti visus dalyvius.

VIII. Siūlomos sistemos įvertinimas

Aukšto lygio forumas 2011 m. lapkričio 29 d. posėdyje įgaliojo pagrindinę suinteresuotųjų šalių grupę pristatyti vertikaliųjų santykių maisto produktų tiekimo grandinėje gerosios praktikos principų įdiegimo ir taikymo sistemą.

Tuo metu Komisijos narys Michel Barnier suformulavo kriterijus, kurių turi būti laikomasi šioje sistemoje.

Šį dokumentą pasirašiusios šalys mano, kad verta nurodyti priežastis, kodėl jie mano, jog esamas pasiūlymas tuos kriterijus tenkina. Tai taip pat naudinga norint geriau suprasti loginį mąstymą rengiant pasiūlymą.

1. Veiksmingumas

Šioje sistemoje pateikiamos paprastos, praktiškos ir aiškios taisyklės, kurios gali padidinti įmonių informuotumą ir leis joms veiksmingai taikyti gerosios praktikos principus savo vertikaliuosiuose santykiuose. Kadangi ši sistema yra savanoriška, pasiūlyme numatoma leisti įmonėms priimti savo vidaus procedūras taip, kad jos galėtų kuo geriau atitikti šią sistemą, įskaitant dalyvavimą ginčų sprendimo variantuose, mokymus ir verslo partnerių informavimą. Galiausiai tai turėtų padėti pasiekti kultūrinį pokytį, kai sąžininga praktika ir ginčų sprendimas bus laikoma įprastine verslo procedūra.

2. Ekonominis efektyvumas

Pasiūlyme numatytos ekonomiškai efektyvios priemonės, kurios ūkio subjektams turėtų būti įveikiamos.

Įgyvendinimo išlaidos sumažintos iki minimumo. Specialus finansavimas nereikalingas, kadangi sistema pagrįsta visuomenės prižiūrima įvairių suinteresuotųjų šalių platforma.

3. Veiksminga kontrolė

Sistemos stebėseną ir vertinimą užtikrina įvairių suinteresuotųjų šalių platforma, atstovaujanti skirtingiems interesams maisto produktų tiekimo grandinėje. Nors valdymo grupė iš esmės nėra

„nepriklausoma“ organizacija, tai, kad ji imasi dirbti pagal griežtas konfidencialumo ir anonimiškumo taisykles bei atstovauja skirtingiems interesams, užtikrina, kad stebėseną ir vertinimas bus nešališki.

Be to, ES lygmens valdžios institucijos atlieka visuomeninės priežiūros vaidmenį siekiant užtikrinti, kad valdymas būtų veiksmingas ir skaidrus. Be to, šis pasiūlymas neturi įtakos politinius sprendimus priimančių asmenų prerogatyvai bet kuriuo metu, jeigu manys esant reikalinga, nuspręsti įdiegti įstatymines priemones.

4. Skaidrumas

Skaidrumą užtikrina šiame pasiūlyme numatyti keli pranešimo ir paskelbimo reikalavimai bei nuolatinis ES institucijų dėmesys.

Be to, sistema netrukus bus vertinama pagal anksčiau sutartus veiklos rodiklius. Tai reiškia, kad vertinimas atliekamas pagal objektyvaus vertinimo kriterijus.
